

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з

навчальної роботи

Анна ЖДАНОВА

20» червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 17. ФАРМАКОЛОГІЯ

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Галузь знань: І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність: І8 Фармація

Освітньо-професійна програма: Фармація

Робоча програма навчальної дисципліни «Фармакологія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра спеціальності І8 Фармація, освітньо-професійної програми «Фармація».

Розробник:

Борис ЗОРЯ – старший викладач циклової комісії фармації.

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії фармації.

Протокол № 4 від «25» червня 2026 р.

Голова циклової комісії фармації Олена ТОКАРЕВА

Робочу програму погоджено Педагогічною радою Фахового коледжу Приватного вищого навчального закладу «Медико-Природничий Університет».

Протокол № 13 від «30» червня 2026 р.

Голова Педагогічної ради Марія ДУДНИК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Галузь знань: I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»	Обов'язковий освітній компонент	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: I8 «Фармація»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 300		2,3-й	
		Семестр	
		3,4,5,6	
		Лекції	
		60 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Практичні	
		130 год.	
		Самостійна робота	
		110 год.	
		Вид контролю: залік, іспит	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для очної форми навчання – 300 год.: 190 год. – аудиторні заняття, 114 год. – самостійна робота (63,3 % до 36,7 %).

Анотація

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання для підготовки фахівців спеціальності І8 «Фармація» освітньо-професійного ступеня «Фаховий молодший бакалавр» відповідно до стандарту фахової передвищої освіти, встановлених за освітньо-професійною програмою «Фармація».

Фармакологія — одна з базових наук, яка пов'язує всі фармацевтичні дисципліни з теоретичною та практичною медициною.

Згідно з навчальним планом “Фармакологію” вивчають протягом чотирьох семестрів. У програму включено питання загальної та спеціальної фармакології, приділено увагу сучасній класифікації лікарських засобів, їх номенклатурі, фармакодинаміці, показанням та умовам раціонального застосування, побічній дії, протипоказанням.

2. Мета та завдання дисципліни «Фармакологія»

Метою вивчення є оволодіння теоретичними знаннями щодо визначення групової належності лікарських засобів, їх фармакокінетики, фармакодинаміки, проявів можливих побічних реакцій, симптомів передозування, заходів, що запобігають виникненню та сприяють усуненню небажаних реакцій, головних показань до призначення і взаємодії з іншими лікарськими засобами; набуття практичних навичок, зокрема виписування рецептів на лікарські препарати у різних лікарських формах відповідно до сучасних вимог; втілення набутих знань як у процесі навчання так і майбутньої фахової діяльності.

Вивчення лікарських засобів здійснюється за алгоритмом:

- ✓ міжнародні непатентовані назви;
- ✓ торгові назви;
- ✓ фармакологічна група;
- ✓ механізм дії;
- ✓ фармакодинаміка (фармакологічні ефекти);
- ✓ показання до застосування та умови раціонального застосування;
- ✓ побічні ефекти;
- ✓ протипоказання;
- ✓ форма випуску препарату.

З метою формування фармакологічного мислення на практичних заняттях акцентується увага розв'язання проблемних завдань з моделюванням ситуацій наближених до професійної діяльності. Вивчаються питання взаємозаміни лікарських засобів безрецептурного відпуску та елементи фармацевтичної опіки.

Після вивчення курсу фармакології у студента повинні бути сформовані такі професійні компетенції:

- ✓ Знання класифікації лікарських засобів за фармакологічними групами.
- ✓ Знання аналогів та синонімів, показань та протипоказань, побічної дії, правил приймання препаратів.
- ✓ Уміння користуватися нормативними документами щодо застосування та зберігання ліків.

✓ Знання особливостей дії лікарських засобів і фармакотерапії в педіатрії та геронтології.

✓ Уміння застосовувати на практиці основні принципи фармацевтичної опіки.

✓ Спроможність консультувати з приводу застосування лікарських засобів.

✓ Уміння проводити фармакотерапевтичний аналіз рецепта.

✓ Уміння розраховувати вищі дози лікарських засобів для дітей та людей похилого віку.

✓ Уміння знаходити інформацію про нові лікарські засоби з використанням різних джерел інформації.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

– класифікацію та номенклатуру лікарських засобів; механізми дії, фармакодинаміку, показання, протипоказання, побічну дію, порівняльну характеристику лікарських засобів та умови раціонального їх застосування.

Студенти повинні вміти:

— перевіряти правильність виписаного рецепта;

— перевіряти дози отруйних та сильнодійних лікарських засобів у рецепті;

— працювати з міжнародною та торговою номенклатурою лікарських засобів, розподіляти препарати за фармакологічними групами;

— знаходити в довідковій літературі нові лікарські засоби у відповідних фармакологічних групах та проводити їх порівняльну характеристику з відомими вітчизняними та зарубіжними аналогами;

— готувати інформацію про нові та традиційні лікарські засоби (номенклатура, фармакодинаміка та показання до застосування);

— проводити взаємозаміну лікарського препарату на аналогічний, дозволений до відпускання без рецепта лікаря;

— давати рекомендації хворим з раціонального застосування лікарських засобів (лікарська форма, шлях та режим введення та ін.);

— давати інформацію хворому про можливу побічну дію лікарського засобу;

— визначати протипоказання для призначення препарату з урахуванням його побічної дії;

— застосовувати на практиці основні принципи фармацевтичної опіки.

Студенти повинні бути поінформовані про:

— основні напрями розвитку фармакології;

— фармацевтичну безпеку деяких груп лікарських засобів;

— різні джерела інформації щодо сучасних лікарських засобів.

Під час вивчення дисципліни “Фармакологія” у здобувачів передвищої освіти мають сформуватися наступні компетентності:

Загальні:

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні компетентності:

СК3. Здатність застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.

СК4. Здатність проводити інформаційно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширення захворювань, популяризації здорового способу життя та покращення його якості.

СК12. Здатність відпускати споживачам лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту.

СК13. Здатність надавати фармацевтичну допомогу (послугу) споживачам лікарських засобів та товарів аптечного асортименту.

• основні завдання навчальної дисципліни на досягнення результатів навчання:

РН6. Здійснювати професійну діяльність з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармації.

РН8. Дотримуватись принципів фармацевтичної етики та деонтології у професійній діяльності.

РН9. Пропагувати здоровий спосіб життя з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності, поширювати інформацію щодо профілактики захворювань, небезпеки безвідповідального самолікування.

РН19. Реалізовувати (відпускати) лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту.

РН20. Класифікувати лікарські засоби за фармакологічними групами, умовами зберігання та умовами відпуску з аптеки.

РН21. Здатність розпізнавати загрозливі для життя симптоми при зверненні в аптеку відвідувачів, які потребують обов'язкової консультації лікаря.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 300 год. / 10 кредитів ЄКТС.

4. Програма навчальної дисципліни

III семестр.

Розділ 1. Вступ. Загальна фармакологія з рецептурою

Тема 1. Вступ. Загальна фармакологія з рецептурою

Лекція: 4 год., Практичне заняття: 8 год.

ЛЕКЦІЯ 1л1

Вступ. План

1. Визначення фармакології як науки, її місце в системі медичної освіти.

Основні розділи фармакології: загальна та спеціальна фармакологія.

Основні наукові напрями у розвитку фармакології.

2. Поняття про лікарські препарати. Значення фармакологічних знань для практичної діяльності фармацевта.

3. Основні етапи історії фармакології (Гіппократ, Клавдій Гален, Авіценна, Парацельс). Розвиток вітчизняної фармакології (О.П. Павлов, І.П. Нелюбін, С.П. Боткін, О.І. Черкес, Г.Е. Батрак, Ф.П. Тринус, Я.Б. Максимович та ін.).

4. Шляхи пошуку нових лікарських засобів.

ЛЕКЦІЯ 1л2 Фармакокінетика ліків. План

1. Номенклатура і принципи класифікації лікарських засобів.

2. Види фармакотерапії.

3. Шляхи введення ліків в організм.

4. Фармакокінетика ліків.

ЛЕКЦІЯ 1л3 Фармакодинаміка ліків. План

1. Фармакологічний ефект. Механізм дії ліків. Види дії лікарських засобів на організм.

2. Негативна дія ліків на організм. Особливості дії лікарських засобів при повторному введенні (звикання, кумуляція, залежність).

3. Комбінована дія лікарських засобів.

4. Несумісність ліків.

5. Чинники, що впливають на фармакокінетику та фармакодинаміку лікарських засобів.

6. Доза та її види. Принципи дозування ліків для дітей та людей похилого віку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1п1

Загальна рецептура.

1. Робота з довідковою літературою, що містить інформацію про лікарські засоби.

2. Проведення корекції виписаних рецептів, виписування рецептів на лікарські форми, проведення розрахунків вищих доз для дітей та людей похилого віку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1п2

Загальна фармакологія.

1. Фармакокінетика ліків.

2. Фармакодинаміка ліків.

3. Чинники, що впливають на фармакокінетику та фармакодинаміку лікарських засобів.

Практичні навички:

— перевіряння правильності виписаного рецепта;

— перевіряння дози отруйних і сильнодійних лікарських препаратів у рецепті;

— розрахування вищих і терапевтичних доз для дітей та людей похилого віку;

— використання різних носіїв для отримання інформації про лікарські засоби;

— обґрунтування раціональних шляхів введення ліків в організм.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Розділ 2. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби, що впливають на нервову систему.

Тема 2. Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 2л1 Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію. План

1. Місцеві анестетики (тетракаїну гідрохлорид, прокаїн, бензокаїн, лідокаїну гідрохлорид, тримекаїн, ультракаїну гідрохлорид, бупівакаїн). Порівняльна характеристика дії препаратів при різних видах анестезії.

2. В'язучі засоби (танін, вісмуту субцитрат, кора дуба, шавлія лікарська тощо). Фармакодинаміка, показання до застосування.

3. Обволікальні та адсорбівні засоби (крохмаль, насіння льону, корінь алтеї лікарської, ентеросгель, активоване вугілля, альмагель, діосмектит). Дія. Застосування.

4. Подразнювальні засоби (розчин амоніаку, препарати ментолу, гірчичники, перцевий пластир, олія терпентинова очищена та ін.). Місцева і рефлекторна дія. Показання до застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2п1 Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом.

2. Вирішення ситуаційних завдань.

3. Проведення взаємозаміни лікарських засобів.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- проведення взаємозаміни лікарських засобів безрецептурного відпускання;
- надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів, що відпускаються без рецепта;
- здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби без рецептурного відпуску.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

- Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
 3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
 4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 3. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці холінергічних синапсів

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 6 год.

ЛЕКЦІЯ 3л1 М- та Н-холіноміметики. План

1. Основні відомості про еферентну іннервацію. Поділ еферентних нервів на холінергічні та адренергічні. Поняття про холіно- та адренорецептори.
2. Класифікація лікарських засобів, які впливають на еферентну іннервацію.
3. М-холіноміметики (пілокарпину гідрохлорид, ацеклідин). Механізм дії. Вплив на розмір зіниці ока, серце, секреторні органи, тонус м'язів. Показання до застосування. Побічні дії.
4. Н-холіноміметики (цититон). Особливості дії, застосування. Токсична дія нікотину. Шкідливість куріння для організму. Лікарські препарати, що полегшують відвикання від куріння (табекс, нікоретте).

ЛЕКЦІЯ 3л2 Антихолінестеразні засоби. План

1. Антихолінестеразні засоби (неостигміну метилсульфат, галантаміну гідробромід, фізостигміну саліцилат, армін). Механізм дії.

2. Порівняльна характеристика окремих препаратів. Показання до застосування.

3. Токсичність фосфорорганічних сполук (ФОС). Допомога в разі отруєння (дипіроксим, ізонітрозин, алоксим).

ЛЕКЦІЯ 3л2 М- та Н-холіноблокатори. План

1. М-холіноблокатори (атропіну сульфат, препарати беладони, платифіліну гідротартрат, скополаміну гідробромід, метацин, іпратропію бромід, тропікамід, пірензепін). Вплив на м-холінорецептори та центральну нервову систему. Гостре отруєння атропіном, допомога при отруєнні. Порівняльна характеристика препаратів. Показання до застосування.

2. Н-холіноблокатори: гангліоблокатори (гексаметонію бензосульфат, азаметонію бромід, димеколін, пахікарпіну гідройодид, трепірію йодид). Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні дії; міорелаксанти (тубокурарину хлорид, піпекуронію бромід, векуронію бромід, меліктин, суксаметонію йодид). Механізм дії, застосування, профілактика ускладнень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3п1 Лікарські засоби, що діють у ділянці холінергічних синапсів.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Проведення фармакотерапевтичного аналізу виписаних рецептів.

4. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням клінічної ситуації за цією темою.

Практичні навички:

— розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;

— заміна відсутнього в аптеці лікарського засобу на аналогічний, дозволений до відпускання без рецепта лікаря;

— здійснення фармацевтичної опіки на безрецептурні лікарські засоби.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 4. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці адренергічних синапсів

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 6 год.

ЛЕКЦІЯ 4л1 Адреноміметики. План

1. Адренорецептори: визначення, класифікація на α і β .

2. Адреноміметики. Класифікація за дією на адренорецептори:

– α -адреноміметики (норепінефрин, фенілефрину гідрохлорид, нафазолін, ксилометазолін, оксиметазоліну гідрохлорид, тетризолін);

– β -адреноміметики (сальбутамол, кленбутерол, фенотерол, добутамін);

– α , β -адреноміметики (адреналіну гідрохлорид, ефедрину гідрохлорид).

Механізм дії. Застосування. Побічні дії.

Тема 5. Лікарські засоби, що пригнічують центральну нервову систему

ЛЕКЦІЯ 4л2 Антиадренергічні засоби.

План

1. Антиадренергічні засоби. Класифікація:

– α -адреноблокатори (дигідроерготамін, дигідроерготоксин, фентоламін, доксазозин, теразозин, празозин, пророксан, ніцерголін);

– β -адреноблокатори (пропранолол, талінолол, атенолол, метопролол, бісопролол, бетаксоллол);

– симпатолітики (резерпін).

2. Механізм дії. Застосування. Фармакодинаміка. Побічні дії.

Семестр IV.

Тема 5. Лікарські засоби, що пригнічують центральну нервову систему

Лекція: 8 год., Практичні заняття: 10 год.

ЛЕКЦІЯ 5л1 Засоби для наркозу. Спирт етиловий. План

1. Основні відомості про будову та функції центральної нервової системи (ЦНС). Класифікація лікарських засобів, що діють на ЦНС.

2. Засоби для наркозу. Поняття про наркоз. Стадії наркозу. Види наркозу. Премедикація.

3. Засоби для інгаляційного наркозу (ефір, фторотан, діазоту оксид, енфлуран, ізофлуран). Порівняльна характеристика. Ускладнення до і після наркозу, їх профілактика.

4. Засоби для неінгаляційного наркозу (тіопентал-натрій, пропанідид, натрію оксибутират, кетаміну гідрохлорид). Порівняльна характеристика.

5. Спирт етиловий. Місцева дія. Застосування в медичній та фармацевтичній практиці. Вплив на ЦНС та організм у цілому. Гостре отруєння спиртом етиловим, допомога. Хронічне отруєння (алкоголізм хронічний). Лікування хронічного алкоголізму (апоморфін, тетурам).

ЛЕКЦІЯ 5л2

Снодійні засоби. Протисудомні засоби. План

1. Снодійні засоби. Сон, його значення. Причини безсоння. Класифікація снодійних засобів:

– похідні барбітурової кислоти (фенобарбітал);

– похідні бензодіазепіну (нітразепам);

– снодійні засоби різних хімічних груп (зопіклон, золпідем, доксиламін, бромізовал тощо). Порівняльна характеристика снодійних засобів. Гостре отруєння, допомога.

2. Протисудомні засоби

– Протиепілептичні засоби (фенобарбітал, фенітоїн, карбамазепін, етосуксимід, натрію вальпроат, клоназепам). Поняття про епілепсію.

Основні принципи фармакотерапії епілепсії. Механізм дії засобів. Застосування їх при різних видах епілепсії.

– Протипаркінсонічні засоби (тригексифенідил, леводопа, селегілін, амантадин, наком, мадопар). Поняття про хворобу Паркінсона, паркінсонізм.

Класифікація протипаркінсонічних засобів за механізмом дії. Механізм дії даних препаратів, застосування, побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 5л3

Наркотичні анальгетики. План

1. Анальгетики. Поняття про біль. Види болю. Класифікація анальгетиків.

2. Наркотичні анальгетики (морфіну гідрохлорид, кодеїн, етил морфіну гідрохлорид, тримеперидин, фентаніл, трамадол тощо). Механізм дії. Показання до застосування. Побічні дії.

3. Вплив наркотичних анальгетиків на ЦНС, функцію шлунка. Звикання. Лікарська залежність (наркоманія, токсикоманія). Профілактика наркоманії. Гостре отруєння. Мета призначення налоксону при гострому отруєнні. Поняття про нейролептаналгезію.

ЛЕКЦІЯ 5л4 Ненаркотичні анальгетики та нестероїдні протизапальні засоби. План

1. Ненаркотичні анальгетики та нестероїдні протизапальні засоби (парацетамол, метамізол натрію, цитрамон, баралгетас, кислота ацетилсаліцилова, фенілбутазон, диклофенак натрію, кетопрофен, ібупрофен, мелоксикам, індометацин, целекоксиб, німесулід та ін.).

2. Механізм протизапальної, жарознижувальної та анальгезуючої дії.

3. Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 5л5 Психотропні засоби пригнічувальної дії. План

1. Психотропні засоби пригнічувальної дії. Класифікація психотропних засобів.

2. Седативні засоби (броміди, препарати валеріани, персен, трава собачої кропиви, новопасит, кардіофіт). Вплив на ЦНС. Механізм дії, показання до застосування.

3. Транквілізатори. Класифікація, номенклатура лікарських засобів (діазепам, феназепам, мезапам, гідазепам, гідроксизин, мебікар, алпразолам, лоразепам). Фармакологічні ефекти, показання до застосування, побічні ефекти, протипоказання.

4. Нейролептики (хлорпромазин, дроперидол, галоперидол, перфеназин, левомепромазин, сульпірид). Загальна характеристика групи. Вплив на психічну (вищу нервову) діяльність. Класифікація, номенклатура. Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні ефекти, протипоказання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4п1 Лікарські засоби, що діють у ділянці адренергічних синапсів.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Проведення фармакотерапевтичного аналізу виписаних рецептів.
4. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням клінічної ситуації за цією темою.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- заміна відсутнього в аптеці лікарського засобу на аналогічний, дозволений до відпускання без рецепта лікаря;
- здійснення фармацевтичної опіки на безрецептурні лікарські засоби

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5п2 Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні засоби. Протисудомні засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.
4. Проведення фармакотерапевтичного аналізу рецепта.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5п3

Анальгетики.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.
4. Проведення фармакотерапевтичного аналізу рецепта.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5п4 Психотропні засоби пригнічувальної дії.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.
4. Проведення фармакотерапевтичного аналізу рецепта.

Практичні навички:

— розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
— надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів та попередження про можливу побічну дію;
— проведення взаємозамінних ліків безрецептурного відпускання;
— здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби без рецептурного відпуску.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 6. Лікарські засоби, що збуджують центральну нервову систему

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 6 год.

ЛЕКЦІЯ бл1 Лікарські засоби, що збуджують центральну нервову систему. План

1. Антидепресанти. Класифікація, номенклатура:
 - трициклічні (амітриптилін);
 - інгібітори моноамінооксидази (ніаламід, піразидол);
 - селективні інгібітори зворотнього захоплення серотоніну (флуоксетин, сертралін);
 - рослинні препарати (гіперіцин).Фармакодинаміка, показання до застосування. Побічні дії.
2. Ноотропні засоби (пірацетам, гамма-аміномасляна кислота, піридитол, пантогам, фенібут, натрію оксипутират). Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

3. Загальнотонізуючі засоби (адаптогени): настоянки та рідкі екстракти (женьшеню, лимонника, заманихи, родіоли рожевої, елеутерокока, левзеї, ехінацеї), сапарал, пантокрин, цитрулін. Механізм дії. Застосування.

4. Психостимулятори (мезокарб, кофеїн-бензоат натрію). Особливості впливу на психічну діяльність, серцево-судинну систему. Показання до застосування.

5. Аналептики (камфора, нікетамід, бемегрид, етимізол, кофеїн-бензоат натрію, цититон, сульфокамфокаїн). Пряма та рефлекторна дія на дихальний і судиноруховий центри. Застосування. Побічні дії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ бп1 Лікарські засоби, що збуджують центральну нервову систему.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

4. Фармакотерапевтичний аналіз рецепта.

5. Здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби без рецептурного відпуску.

Практичні навички:

— розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;

— надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів та попередження про можливу побічну дію;

— проведення взаємозаміни ліків безрецептурного відпуску;

— здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби без рецептурного відпускання.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Всеместр

Розділ 3. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби, що впливають на різні органи та системи.

Тема 7. Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 6 год.

ЛЕКЦІЯ 7л1 Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання План

1. Протикашльові лікарські засоби. Загальна характеристика групи. Класифікація, номенклатура:

– наркотичні (центральні) протикашльові засоби (кодеїну фосфат, етилморфіну гідрохлорид);

– ненаркотичні протикашльові засоби (глауцин, окселадину цитрат, бутамірату цитрат, лібексин, тусин плюс та інші). Фармакодинаміка, показання до застосування.

2. Відхаркувальні лікарські засоби Класифікація, номенклатура (трава термопсису, алтемікс, мукалтин, пертусин, трипсин кристалічний, бромгексин, амброксол, ацетилцистеїн тощо). Фармакодинаміка, показання до застосування. Побічні дії.

3. Лікарські засоби для лікування бронхіальної астми. Бронхіальна астма: причини, види. Класифікація засобів за механізмом дії, їх номенклатура:

– бронхолітики:

– адреноміметики (сальбутамол, фенотерол, адреналіну гідрохлорид, ефедрину гідрохлорид);

– м-холіноблокатори (атропіну сульфат, іпратропію бромід);

– спазмолітики міотропної дії (амінофілін, теофілін);

– протиалергічні лікарські засоби (натрію кромоглікат, кетотифен).

– глюкокортикостероїди (мазипредон, беклометазону дипропіонат).

Порівняльна характеристика. Показання до застосування.

4. Лікарські засоби, що призначаються при набряку легень. Номенклатура (гексаметоній, маніт, фуросемід, амінофілін, кисень, спирт етиловий, антифомсилан). Мета призначення цих препаратів при набряку легень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7п1 Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

4. Фармакотерапевтичний аналіз рецепта.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів;
- проведення взаємозаміни ліків безрецептурного відпускання;
- здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби без рецептурного відпускання.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 8. Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему

Лекція: 10 год., Практичні заняття: 10 год.

ЛЕКЦІЯ 8л1

Кардіотонічні лікарські засоби План

1. Серцеві глікозиди. Загальна характеристика. Фармакодинаміка. Класифікація, номенклатура:
 - препарати наперстянки (дигітоксин, дигоксин, ланатозид);
 - препарати горицвіту (трава горицвіту весняного, адонізид);
 - препарати строфанту (строфантин);
 - препарати конвалії (корглікон).

Особливості дії. Показання до застосування. Порівняльна характеристика серцевих глікозидів. Гостре та хронічне отруєння серцевими глікозидами. Допомога.

2. Неглікозидні кардіотонічні засоби (амринон, мілринон, добутамін).
Механізм дії. Застосування.

ЛЕКЦІЯ 8л2

Протиаритмічні лікарські засоби План

1. Види та причини аритмій. Класифікація, номенклатура проти аритмічних засобів.

2. Засоби для корекції тахіаритмій:

– мембраностабілізатори (хінідину сульфат, прокаїнамід, морацизину гідрохлорид та ін.);

– β-адреноблокатори (пропранолол та ін.);

– блокатори кальцієвих каналів (верапаміл);

– засоби, що відновлюють іонну рівновагу (калію хлорид, аспаркам);

– інгібітори реполяризації (аміодарон). Порівняльна характеристика.

Механізм дії. Застосування.

3. Засоби для корекції брадиаритмій:

– м-холіноблокатори (атропіну сульфат);

– адреноміметики (адреналіну гідрохлорид, добутамін). Порівняльна характеристика. Механізм дії. Застосування.

ЛЕКЦІЯ 8л3

Антиангінальні лікарські засоби План

1. Поняття про ішемічну хворобу серця. Антиангінальні засоби: класифікація, номенклатура.

2. Засоби, що зменшують потребу міокарда в кисні та поліпшують його кровопостачання (гліцерил тринітрат: нітрогліцерин, сустак, нітронг, нітрогранулонг, нітродерм, нітромазь; ериніт, ізосорбід динітрат, ніфедипін, амлодипін, верапаміл).

3. Засоби, що знижують потребу міокарда в кисні (атенолол, метопролол, бісопролол, пропранолол).

4. Засоби, що підвищують постачання міокарда киснем (валідол, дипіридамомл).

5. Засоби, що підвищують стійкість міокарда до гіпоксії та ішемії (триметазидин, мілдронат, інозин).

6. Порівняльна характеристика антиангінальних засобів їх застосування.

7. Лікарські засоби, що застосовуються при інфаркті міокарда:

– наркотичні анальгетики (морфіну гідрохлорид, тримеперидин);

– протиаритмічні (лідокіаїну гідрохлорид, прокаїнамід);

– антикоагулянти (гепарин, надропарин кальцію);

– фібринолітичні препарати (стрептокіназа);

– антиагреганти (кислота ацетилсаліцилова, клопідогрел);

– інші групи.

Мета призначення даних препаратів.

ЛЕКЦІЯ 8л4 Гіпохолестеринемічні лікарські засоби. Лікарські засоби, які впливають на мозковий кровообіг План

1. Гіпохолестеринемічні лікарські засоби. Основні відомості про атеросклероз. Загальна характеристика групи. Класифікація, номенклатура:

- засоби, що впливають на обмін ліпідів (ловастатин, симвастатин, флувастатин, правастатин, аторвастатин, фенофібрат, ципрофібрат);
- антиоксиданти (токоферолу ацетат, рутин, кислота аскорбінова, метіонін, кислота глютамінова);
- ангіопротектори (пірикарбат);
- антиагреганти (тиклопідин, кислота ацетилсаліцилова);
- засоби інших груп (кислота ніотинова, лінетол). Фармакодинаміка.

Показання до застосування.

2. Лікарські засоби, які впливають на мозковий кровообіг. Класифікація, номенклатура:

- блокатори кальцієвих каналів (німодипін, флунаризин, цинаризин);
- α -адреноблокатори (дигідроерготамін, дигідроерготоксин, ніцерголін);
- препарати, що містять екстракт гінкго білоба, алкалоїди барвінку (гінкго білоба екстракт, вінпоцетин);
- комбіновані препарати (інстенон);
- засоби різних груп (пентоксифілін, ксантинолу нікотинат, пірацетам).

Особливості дії. Застосування.

ЛЕКЦІЯ 8л5

Антигіпертензивні лікарські засоби План

1. Гіпертонічна хвороба. Причини виникнення. Антигіпертензивні засоби, класифікація, номенклатура.

2. Нейротропні засоби (клонідину гідрохлорид, метилдофа, моксонідин, резерпін, гексаметонію бензосульфат, азаметонію бромід, теразозин, доксазозин, пропранолол).

3. Антагоністи кальцію (ніфедипін, амлодипін).

4. Периферичні вазодилататори (гідралазин, нітропрусид натрію).

5. Міотропні спазмолітичні засоби (бендазол, папаверину гідрохлорид, дротаверину гідрохлорид).

6. Інгібітори АПФ (каптоприл, еналаприл, периндоприл, раміприл).

7. Блокатори рецепторів ангіотензину II (вальсартан, ірбесартан, лозартан калію, кандесартан).

8. Сечогінні засоби (гідрохлортіазид, фуросемід та інші).

9. Комбіновані засоби (адельфан, норматенс, тенорік, тонорма, каптопрес, капозид, лозап плус та інші).

10. Порівняльна характеристика гіпотензивних засобів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8п1 Кардіотонічні лікарські засоби.

Протиаритмічні лікарські засоби. Антиангінальні лікарські засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаних рецептів.

4. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8п2 Гіпохолестеринемічні лікарські засоби. Лікарські засоби, які впливають на мозковий кровообіг.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаних рецептів.
4. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8п3

Антигіпертензивні лікарські засоби

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаних рецептів.
4. Обґрунтування раціонального вибору лікарських засобів з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів та попередження про можливу побічну дію;
- визначення особливості нових лікарських препаратів порівняно з відомими аналогами.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 9. Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 9л1

Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок План

1. Сечогінні засоби. Класифікація, номенклатура:

- салуретики (гідрохлортіазид, клопамід, фуросемід, кислота етакринова, ацетазоламід);
- калійзберігальні діуретики (спіронолактон, тріамтерен);
- осмотичні діуретики (маніт);
- сечогінні засоби рослинного походження (листя брусниці, трава хвоща польового, бруньки березові, листя мучниці, листя ортосифону, канефрон, нефрофіт та ін.);

Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні дії, протипоказання.

2. Засоби, що підвищують виведення сечової кислоти та конкрементів (алопуринол, бензобромарон, цистенал, спазмоцистенал, оліметин).

3. Подагра. Фармакодинаміка лікарських засобів для лікування хворих на подагру. Застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9п1 Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з даних тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Проведення взаємозаміни ліків безрецептурного відпуску.
4. Фармакотерапевтичний аналіз виписаних рецептів.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів;
- орієнтація в питаннях взаємозаміни ліків безрецептурного відпускання.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 10. Лікарські засоби, що впливають на міометрій.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 6 год.

ЛЕКЦІЯ 10л1 Лікарські засоби, що впливають на міометрій. План

1. Класифікація, номенклатура:

– засоби, що посилюють ритмічні скорочення міометрію (окситоцин, пахікарпіну гідройодид та інші);

– засоби, що підвищують тонус міометрію і виявляють кровоспинну дію (ергометрину малеат, метилергометрин, котарніну хлорид та ін.);

– засоби, що знижують тонус і скорочувальну активність біометрію (фенотерол, сальбутамол);

– рослинні препарати (трава грициків звичайних, настоянка листя барбарису).

2. Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні дії, протипоказання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10п1 Лікарські засоби, що впливають на міометрій.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з даної теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Обґрунтування раціонального вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

4. Фармакотерапевтичний аналіз виписаних рецептів.

Практичні навички:

— розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;

— надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів;

— проведення заміни відсутнього безрецептурного лікарського засобу аналогічним за дією.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 11. Лікарські засоби, що діють на кровотворення, систему згортання крові та фібриноліз.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 6 год.

ЛЕКЦІЯ 11л1 Лікарські засоби, що діють на кровотворення, систему згортання крові та фібриноліз. План

1. Основні уявлення про анемію. Види анемії.

2. Лікарські засоби, які впливають на еритропоез. Препарати: фероплект, фероплекс, тардіферон, фєро-градумет, фєрковен, фєрум-лек, жєктофєр, коамід, цїанокобаламін, кислота фолїєва. Порівняльна характеристика препаратів.

3. Лікарські засоби, які впливають на лейкопоез. Препарати: натрію нуклеїнат, тималін, левамїзол, меркаптопурин, циклофосфамід та ін.). Порівняльна характеристика препаратів.

4. Основні уявлення про систему зсідання крові, фібриноліз, агрегацію тромбоцитів.

5. Гємостатичні засоби. Препарати: тромбін, фібриноген, кальцію хлорид, мєнадіон, єтамзилат).

6. Порівняльна характеристика гємостатичних засобів.

7. Антифібринолітичні засоби. Препарати (кислота амінокапронова, кислота амінометилбензойна, кислота транєксамова). Мєханїзм дії, фармакодїнаміка, показання до застосування, побічні дії.

8. Антикоагулянти:

– антикоагулянти прїямї дії (гєпарин, надропарин кальцію, єноксапарин натрію, ревіпарин натрію, далтепарин натрію, гєпарїнова мазь);

– антикоагулянти непрїямї дії (фєнїндїон, аєнокумарол).

Фармакодїнаміка, показання до застосування. Побічні дії.

9. Антиагреганти. Препарати (кислота аєтилсалїцилова, дїпїрїдамол, тїклопїдїн, клопїдогрєл). Мєханїзм дії, фармакодїнаміка, показання до застосування, побічні дії.

10. Фїбринолітичні засоби (фібринолізин, стрєптокіназа, альтеплаза). Мєханїзм дії. Застосування.

11. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11п1

Лікарські засоби, що діють на кровотворення, систему згортання крові та фібриноліз.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів;
- проведення взаємозаміни лікарського препарату на аналогічний, дозволений до відпускання без рецепта лікаря.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 12. Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення. Лекція: 4 год., Практичні заняття: 8 год.

ЛЕКЦІЯ 12л1 Лікарські засоби, що впливають на апетит. Лікарські засоби, що регулюють секреторну функцію шлунка План

1. Лікарські засоби, що впливають на апетит
 - Засоби, що підвищують апетит (полин гіркий, золототисячник звичайний, деревій звичайний, інсуліни). Особливості дії, застосування.

– Анорексигенні засоби та засоби, що зменшують вагу тіла (фепранон, орлістат та інші).

2. Лікарські засоби, що регулюють секреторну функцію шлунка
Поняття про гастрит, виразкову хворобу шлунка.

а. Засоби, що призначаються при недостатній секреції залоз шлунка (пепсин, кислота хлороводнева, ацидин-пепсин, абомін, сік шлунковий натуральний, плантаглюцид).

б. Засоби, що застосовуються при надмірній секреції залоз шлунка та виразковій хворобі шлунка:

– м-холіноблокатори (атропіну сульфат, пірензепін);

– блокатори H₂-рецепторів (ранітидин, фамотидин);

– інгібітори H⁺-K⁺-АТФ-ази (омепразол, лансопразол, пантопразол);

– антацидні препарати (натрію гідрогенкарбонат, магнію оксид, алюмінію гідроксид, альмагель, альмагель А, фосфалюгель, маалокс);

– антихелікобактерні засоби (метронідазол, хелікоцин).

– інші противиразкові засоби (вісмуту субцитрат, вікаїр, мізопростол, гастрофіт, сукральфат).

Фармакодинаміка, показання до застосування. Побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 12л2 Лікарські засоби, які застосовують при порушенні секреції підшлункової залози. Гепатотропні лікарські засоби. План

1. Лікарські засоби, які застосовують при порушенні секреції підшлункової залози Панкреатит.

– Засоби замісної терапії (панкреатин, панзинорм форте, фестал, мезимфорте, дигестал, ензистал та ін.). Дія, застосування.

– Антиферментні засоби (апротинін, пантрипін та ін.). Дія. Застосування.

2. Гепатотропні лікарські засоби

а. Жовчогінні засоби. Класифікація, номенклатура, дія, показання до застосування:

– холеретичні засоби (холосас, алохол, фламін, холагол, холензим, оксафенамід);

– холекінетичні та холеспазмолітичні засоби (магнію сульфат, атропіну ьсульфат, дротаверину гідрохлорид).

б. Холелітолітичні засоби (кислота урсодезоксихолева та ін.).

с. Гепатопротектори. Класифікація, номенклатура (силібінін, есенціале, гепабене, тіотриазолін). Дія, показання до застосування.

ЛЕКЦІЯ 12л3 Блювотні та протиблювотні лікарські засоби. Проносні та протипроносні лікарські засоби. План

1. Блювотні та протиблювотні лікарські засоби

а. Класифікація та номенклатура блювотних лікарських засобів:

– центральної дії (апоморфіну гідрохлорид);

– рефлекторної дії (препарати блювотного кореня, еметин, міді сульфат, цинку сульфат). Дія, застосування.

б. Класифікація та номенклатура протиблювотних лікарських засобів (етаперазин, трописетрон, метоклопрамід). Фармакодинаміка, показання до застосування.

2. Проносні та протипроносні лікарські засоби

Класифікація, номенклатура.

– Проносні лікарські засоби (корені ревеня, кора крушини, листя сени, сеннаде, регулакс, олія касторова, фенолфталеїн, ізафенін, бісакодил, натрію пікосульфат, натрію сульфат, магнію сульфат, морська капуста, масло вазелінове, олія мигдалева та інші). Особливості застосування окремих лікарських засобів.

– Протипроносні лікарські засоби (лоперамід, гідрохлорид, діосмектит).
Особливості дії. Застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12п1 Лікарські засоби, що впливають на апетит. Лікарські засоби, що регулюють секреторну функцію шлунка.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12п2

Лікарські засоби, які застосовують при порушенні секреції підшлункової залози. Гепатотропні лікарські засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12п3

Блювотні та протиблювотні лікарські засоби Проносні та протипроносні лікарські засоби

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

— розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;

— надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів;

— проведення взаємозаміни безрецептурних лікарських засобів;

— здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби без рецептурного відпускання.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. — Харків : Вид-во НФаУ, 2023. — 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

VI семестр

Розділ 4. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби, що впливають на тканинний обмін, імунітет. Засоби для лікування алергійних захворювань

Тема 13. Гормональні та антигормональні препарати.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 10 год.

1. ЛЕКЦІЯ 13л1 Гормональні препарати гіпофіза. Препарати гормону паращитоподібних залоз. План

1. Гормональні препарати гіпофіза. Джерела отримання гормональних препаратів. Класифікація. Антигормональні препарати.

– Препарати передньої частки гіпофіза: кортикотропін, гонадотропін хоріонічний. Дія, застосування.

– Препарати задньої частки гіпофіза: окситоцин, десмопресин. Дія, застосування.

2. Препарати гормону паращитоподібних залоз. Дигідротакістерол. Дія. Застосування. Побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 13л2 Засоби, що впливають на функції щитоподібної залози. Гіпоглікемічні засоби. План

1. Засоби, що впливають на функції щитоподібної залози

– Гормональні препарати (левотироксин-натрій, трийодтироніну гідрохлорид).

– Антитиреоїдні препарати та препарати йоду (тіамазол, калію йодид). Фармакодинаміка. Застосування. Побічні дії.

2. Гіпоглікемічні засоби. Поняття про цукровий діабет.

а. Інсуліни. Класифікація, номенклатура: інсулін ліспро, інсулін людський середньої тривалості дії (хумодар Б), інсулін гларгін, інсуліни свинячі короткої, середньої та тривалої дії дії (монодар, монодар Б, моно дар ультралонг). Фармакодинаміка, застосування. Побічні дії.

б. Пероральні гіпоглікемічні засоби:

— похідні сульфонілсечовини (карбутамід, толбутамід, глібенкламід, гліквідон);

— бігуаніди (метформін);

— інші (акарбоза).

Вплив на вуглеводний обмін. Застосування. Побічні ефекти.

ЛЕКЦІЯ 13л3

Гормональні препарати кори надниркових залоз. План

1. Гормональні препарати кори надниркових залоз

2. Препарати глюкокортикостероїдів та мінералокортикостероїдів (мазипредон, метилпреднізолон, тріамциналон, дексаметазон, беклометазону дипропіонат, флунізолід, будезонід, гідрокортизон, флуоцинолону ацетонід, тріамцинолону ацетонід, мометазону фуруат, ауробін, дермозолон, мікозолон, синалар-Н, дезоксикортикостерону ацетат).

3. Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні ефекти, протипоказання.

ЛЕКЦІЯ 13л4 Препарати жіночих статевих гормонів.

Препарати чоловічих статевих гормонів. Анаболічні стероїдні засоби.

План

1. Препарати жіночих статевих гормонів

а. Естрогени:

– стероїдні (естрон, естрадіол, етинілестрадіол);

– нестероїдні (гексестрол, диместрол).

б. Гестагени: прогестерон, алілестренол та ін. Особливості дії, показання до застосування.

с. Гормональні протизаплідні (контрацептивні) препарати: ригевідон, логест, антеовін, три-регол, тризистон та ін.

Механізм дії. Схема застосування.

2. Препарати чоловічих статевих гормонів

Номенклатура, дія, застосування (тестостерону пропіонат, тетрастерон та ін.).

3. Анаболічні стероїдні засоби (нандролону деканоат, метиландростендіол). Фармакодинаміка, показання до застосування, побічні дії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13п1

Гормональні препарати гіпофіза. Препарати гормону парашитоподібних залоз.

1. Вивчення лікарських препаратів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.

4. Обґрунтування вибору лікарського препарату з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13п2 Засоби, що впливають на функції щитоподібної залози. Гіпоглікемічні засоби. Гормональні препарати кори надниркових залоз.

1. Вивчення лікарських препаратів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.

4. Обґрунтування вибору лікарського препарату з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13п3

Препарати жіночих статевих гормонів. Препарати чоловічих статевих гормонів. Анаболічні стероїдні засоби.

1. Вивчення лікарських препаратів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.

4. Обґрунтування вибору лікарського препарату з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

— розподіл лікарських препаратів за фармакологічними групами;

— надання рекомендації щодо раціонального застосування препаратів;

— попередження про можливу побічну дію препаратів.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 14. Вітамінні препарати.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 14л1 Вітамінні препарати. План

1. Загальна характеристика вітамінів та їх значення для організму. Авітаміноз,гіповітаміноз, гіпервітаміноз. Класифікація, номенклатура:

2. Препарати жиророзчинних вітамінів (ретинолу ацетат, ергокальциферол, токоферолу ацетат, менадіон). Особливості дії, застосування.

3. Препарати водорозчинних вітамінів (тіаміну хлорид, рибофлавін, піридоксину гідрохлорид, кислота нікотина, ціанокобаламін, кислота аскорбінова, рутин). Особливості дії. Застосування. Побічні ефекти.

4. Полівітамінні препарати: геровітал, дуовіт, піковіт, візівіт та ін.).

Застосування їх для профілактики захворювань та лікування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14п1

Вітамінні препарати.

1. Вивчення лікарських препаратів за алгоритмом з цієї теми.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.

4. Обґрунтування вибору лікарського препарату з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

— розподіл вітамінних препаратів за фармакологічними групами;

— надання рекомендації щодо раціонального застосування вітамінних препаратів;

— заміна відсутнього в аптеці вітамінного препарату на аналогічний;

— здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 15. Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин, імунітет. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 15л1 Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин.

План

1. Біогенні стимулятори

Біогенні стимулятори (екстракт алое рідкий, ФІБС, апілак, плазмол та інші). Дія, показання до застосування.

2. Ферментні лікарські засоби

Ферментні засоби (гіалуронідаза, трипсин кристалічний та ін.). Особливості дії, застосування.

3. Амінокислоти, їх застосування (церебролізин та ін.).

4. Препарати для парентерального харчування. Плазмозамінні та дезінтоксикаційні розчини

Плазмозамінні та дезінтоксикаційні розчини (поліглюкін, реополіглюкін, розчин натрію хлориду, розчин Рінгера-Локка, розчини “Дисоль”, “Трисоль” та інші, гемодез-Н). Порівняльна характеристика даних засобів. Засоби для парентерального харчування (амінокровін, глюкоза та інші).

ЛЕКЦІЯ 15л2 Лікарські засоби, що впливають на імунні процеси. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань. План

3. Лікарські засоби, що впливають на імунні процеси

– Імуностимулятори (продигіозан, тималін, левамізол, натрію нуклеїнат, метилурацил, препарати інтерферону, ехінацея пурпурова). Дія.

Застосування.

– Імунодепресанти (азатіоприн, цитостатичні засоби, глюкокортикостероїди).

Дія. Застосування.

4. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань Поняття про алергійні реакції. Роль гістаміну в алергійних реакціях.

Класифікація, номенклатура:

– антигістамінні засоби (дифенгідрамін, лоратадин, прометазин, хлоропірамін, мебгідролін, клемастин, квіфенадин, ципрогектадин та ін.).

Порівняльна характеристика;

– мембраностабілізатори (кетотифен та ін.);

– глюкокортикостероїди (будезонід та ін.).

Фармакодинаміка, показання до застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15п1 Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин, імунітет. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів;
- проведення заміни ліків безрецептурного відпуску.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Розділ 5. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби для лікування інфекційних захворювань

Тема 16. Антисептичні та дезінфекційні засоби

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 16л1

План

1. Загальна характеристика. Бактеріостатична та бактерицидна дія. Класифікація.

2. Група галогенів та галогеномістких сполук (хлорамін Б, хлоргексидину біглюконат, розчин йоду спиртовий, йодонат, йодинол, трийодметан, йоддицерин, повідон-йод).

3. Окисники (розчин пероксиду водню, калію перманганат, бензоїлпероксид).

4. Кислоти та луги (кислота борна, натрію тетраборат, кислота саліцилова, розчин амоніаку).

5. Солі важких металів (ртуті дихлорид, срібла нітрат, протаргол, коларгол, ксероформ, дерматол, цинку сульфат).

6. Барвники (діамантовий зелений, етакридину лактат, метиленовий синій).

7. Група фенолу (фенол чистий, резорцин, трикрезол).

8. Похідні нітрофурану (нітрофурал, фурапласт, фуразидин).

9. Дьогті, смоли, продукти переробки нафти (дьоготь березовий, іхтіол, вінізол).

10. Альдегіди та спирти (розчин формальдегіду, лізоформ, гексаметилентетрамін, спирт етиловий).

11. Детергенти (мило зелене, декаметоксин).

12. Засоби інших груп (хлорофіліпт, бензилбензоат та ін.).

Фармакодинаміка. Особливості застосування окремих засобів.

13. Гостре отруєння солями ртуті. Перша допомога.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16п1 Антисептичні та дезінфекційні засоби

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.

4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

— розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;

— надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів;

— проведення заміни ліків безрецептурного відпускання;

— здійснення фармацевтичної опіки на лікарські засоби.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г.

Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 17. Хіміотерапевтичні лікарські засоби.

Лекція: 6 год., Практичні заняття: 20 год.

ЛЕКЦІЯ 17л1 Антибіотики. План

1. Історія хіміотерапії. Особливості хіміотерапевтичних засобів. Класифікація.

2. Антибіотики

3. Історія відкриття антибіотиків. Принципи антибіотикотерапії.

4. Природні пеніциліни (бензилпеніциліну натрієва і калієва сіль, феноксиметилпеніцилін, біциліни-1, біцилін-5).

5. Напівсинтетичні пеніциліни (оксацилін, флоксацилін, ампіцилін, амоксициліну тригідрат, карбеніцилін, пенамецилін, ампіокс, амоксиклав).

6. Цефалоспорины (цефазолін, цефуроксим, цефотаксим, цефтриаксон, цефпіром, цефепім).

7. Карбапенеми (іміпенем-циластатин, меропенем).

8. Макроліди та азаліди (еритроміцин, медікаміцин, джозаміцин, рокситроміцин, кларитроміцин, азитроміцин).

Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 17л2 Антибіотики. План

1. Хлорамфеніколи (левоміцетин).

2. Аміноглікозиди (стрептоміцину сульфат, канаміцину сульфат, гентаміцину сульфат, амікацину сульфат).

3. Тетрацикліни (тетрациклін, метацикліну гідрохлорид, доксицикліну гідрохлорид).

4. Лінкозаміди (ванкоміцин).

5. Фузидини (кислота фузидієва).

6. Поліміксини (поліміксину В сульфат).

7. Антибіотики інших груп (рифампіцин).

Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії. Поняття про засоби для лікування дисбіозу.

ЛЕКЦІЯ 17л3 Сульфаніламідні засоби. Похідні нітрофурану, нафтиридину та 8-оксихіноліну. Фторхінолони. План

1. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби

2. Сульфаніламідні засоби (сульфаніламід, сульфатіазол, сульфадимідин, сульфаetidол, сульфаркарбамід, сульфацетамід, сульфаметоксипіридазин, сульфаметоксипіразин, фталілсульфатіазол, ко-тримоксазол). Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії, принципи дозування сульфаніламідних засобів.

3. Похідні нітрофурану (фуразолідон, фурадонін, фуразидин). Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

4. Похідні 8-оксихіноліну та 4-хінолону (нітроксолін, кислота оксолінієва). Фармакологічна характеристика.

5. Похідні нафтиридину (кислота налідиксова). Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

6. Фторхінолони (ципрофлоксацин, офлоксацин, норфлоксацин, левофлоксацин, моксифлоксацин). Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 17л4 Протитуберкульозні засоби.Протисифілітичні засоби. Протипротозойні засоби.

План

1. Протитуберкульозні засоби

Загальна характеристика засобів. Принципи фармакотерапії. Препарати (ізоніазид, фтівазид, флуренізид, натрію парааміносаліцилат, кальцію-бензамідосаліцилат, стрептоміцину сульфат, рифампіцин, етамбутол, етіонамід, флориміцину сульфат, капреоміцин, етіонамід, тіоацетазон, пасоміцин). Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

2. Протисифілітичні засоби

Препарати (препарати пеніциліну, тетрациклін, еритроміцин, бійохінол, бісмоверол та інші засоби). Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

3. Протипротозойні засоби

– Протималярійні засоби (хініну гідрохлорид, квіноцид, примаквін, прокваніл, хлоридин, хлорохін, мефлохін, фансидар).

– Протіамебні засоби (метронідазол, еметину гідрохлорид, хініофон, хлорохін).

– Протілямбліозні засоби (метронідазол, амінохінол).

– Засоби для лікування трихомонозу (метронідазол, трихомонацид).

– Протілейшманіозні засоби (солісурмін, глюкантим).

Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

ЛЕКЦІЯ 17л5 Протигрибкові засоби. Протигельмінтні засоби.

Противірусні засоби. План

1. Протигрибкові засоби

Препарати (ністатин, амфотерицин В, амфоглюкамін, мікогептин, гризеофульвін, клотримазол, кетоконазол, міконазол, флуконазол, біфоназол, ітраконазол, тербінафін, нітрофунгін, ундецин та інші).

Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

2. Протигельмінтні засоби

Препарати (піперазину адипінат, левамізол, мебендазол, альбендазол, пірантел, екстракт чоловічої папороті густий, кора гранатника, насіння гарбуза, ніклозамід, дитразину цитрат, хлоксил, празиквантель).

Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

3. Протівірусні засоби

Препарати (інтерферони, арбідол, ремантадин, оксолін, ацикловір, озельтамівір). Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п1

Антибіотики

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п2

Антибіотики

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п3 Сульфаніламідні засоби. Похідні нітрофурану та 8-оксихіноліну. Фторхінолони.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п4

Протитуберкульозні засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п5 Протисифілітичні засоби.

Протипротозойні засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п6 Протигрибкові засоби.

Протигельмінтні засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п7

Противірусні засоби.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.
4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів;
- проведення заміни ліків безрецептурного відпускання.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.
2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.
3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.
4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.
2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с
3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.
4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.
5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Розділ 6. Спеціальна фармакологія.

Тема 18. Протипухлинні лікарські засоби. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 18л1 Протипухлинні лікарські засоби. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів.

План

1. Протипухлинні лікарські засоби

а. Основні відомості про пухлини. Загальна характеристика протипухлинних засобів. Принципи лікування. Токсичність.

б. Класифікація, номенклатура:

- алкілюючі сполуки (циклофосфан, тіофосфамід);
- антиметаболіти (меркаптопурин, метотрексат, фторурацил);
- алкалоїди (колхамін, вінбластин, вінкрисдин, доцетаксел);
- антибіотики (брунеоміцин, доксорубіцин);
- гормональні та антигормональні препарати (фосфестрол, флутамід);
- ферментні препарати (L-аспарагіназа).

Фармакодинаміка. Показання до застосування.

2. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів

а. Діагностичні засоби: барію сульфат для рентгеноскопії, індігокармін, білігност, магневіст та інші. Мета призначення даних засобів.

б. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів: цистаміну дигідрохлорид, мексамін, батилол. Фармакодинаміка та застосування препаратів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 18п1

Протипухлинні лікарські засоби. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цих тем.

2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.

3. Фармакотерапевтичний аналіз виписаного рецепта.

4. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендації щодо раціонального застосування лікарських засобів;

- інформування лікарів про лікарські засоби.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г.

Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

Тема 19. Ускладнення при лікуванні лікарськими засобами. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами.

Лекція: 2 год., Практичні заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 19л1

Ускладнення при лікуванні лікарськими засобами. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами.

План

1. Причини ускладнень лікування лікарськими засобами.
2. Профілактика ускладнень.
3. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами.
4. Антидотна терапія.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 19п1

Ускладнення при лікуванні лікарськими засобами. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами.

1. Вивчення лікарських засобів за алгоритмом з цієї теми.
2. Вирішення ситуаційних і фармакологічних задач.
3. Обґрунтування вибору лікарського засобу з урахуванням конкретної клінічної ситуації.
4. Робота з таблицею отрут і протиотрут.

Практичні навички:

- розподіл лікарських засобів за фармакологічними групами;
- надання рекомендацій щодо раціонального застосування лікарських засобів;
- попередження про можливу побічну дію ліків.

ЛІТЕРАТУРА Навчальна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

2. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

4. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти / С. Ю. Штриголь, І. М. Риженко, К. Г. Щокіна та ін. ; за ред. проф. С. Ю. Штриголя. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

5. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	У тому числі					усього	У тому числі					
		л	пр	лаб	інд	с р		л	п/с	лаб	інд	с р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Семестр III. Розділ 1. Вступ. Загальна фармакологія з рецептурою													
Тема 1. Вступ. Загальна фармакологія з рецептурою	24	4	8			14							
Розділ 2. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби, що впливають на нервову систему													
Тема 2. Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	10	2	4			4							
Тема 3. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці холінергічних синапсів	16	4	6			6							
Тема 4. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці адренергічних	14	2	6			4							

синапсів.													
Тема 5. Лікарські засоби, що пригнічують центральну нервову систему	2	2	-			-							
Всього III семестр	66	14	24			28							
Семестр IV.													
Тема 5. Лікарські засоби, що пригнічують центральну нервову систему	20	2	10			6							
Тема 6. Лікарські засоби, що збуджують центральну нервову систему	14	2	6			6							
Всього IV семестр	34	4	16			12							
Семестр V. Розділ 3. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби, що впливають на різні органи та системи													
Тема 7. Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання	14	2	6			6							
Тема 8. Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему	26	10	10			6							
Тема 9. Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок	10	2	4			4							
Тема 10. Лікарські засоби, що впливають на міометрій	12	2	6			4							
Тема 11. Лікарські засоби, що діють на кровотворення, систему згортання крові та фібриноліз	14	2	6			6							
Тема 12. Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення	16	4	8			4							
Всього за V семестр	92	22	40			38							
Семестр VI. Розділ 4. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби, що впливають на тканинний обмін, імунітет. Засоби для лікування алергійних захворювань													
Тема 13. Гормональні та антигормональні препарати	18	2	10			6							
Тема 14. Вітамінні препарати.	12	2	4			6							
Тема 15. Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин, імунітет. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань	12	2	4			6							
Розділ 5. Спеціальна фармакологія. Лікарські засоби для лікування інфекційних захворювань													
Тема 16. Антисептичні та дезінфекційні засоби	12	2	4			6							
Тема 17. Хіміотерапевтичні лікарські засоби	30	6	20			4							

Розділ 6. Спеціальна фармакологія											
Тема 18. Протипухлинні лікарські засоби. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів	12	2	4			6					
Тема 19. Ускладнення при лікуванні лікарськими засобами. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами	12	2	4			6					
Всього за VI семестр	108	18	50			40					
Всього	300	60	130			110					

5. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1	Тема 1. Вступ. Загальна фармакологія з рецептурою	8	
2	Тема 2. Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	4	
3	Тема 3. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці холінергічних синапсів	6	
4	Тема 4. Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці адренергічних синапсів.	6	
5	Тема 5. Лікарські засоби, що пригнічують центральну нервову систему	10	
6	Тема 6. Лікарські засоби, що збуджують центральну нервову систему	6	
7	Тема 5. Лікарські засоби, що пригнічують центральну нервову систему	6	
8	Тема 7. Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання	10	
9	Тема 8. Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему	4	
10	Тема 9. Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок	6	
11	Тема 10. Лікарські засоби, що впливають на міометрій	6	
12	Тема 11. Лікарські засоби, що діють на кровотворення, систему згортання крові та фібриноліз	8	
13	Тема 12. Лікарські засоби, що впливають на функції органів травлення	6	
14	Тема 13. Гормональні та антигормональні препарати	10	
15	Тема 14. Вітамінні препарати.	4	
16	Тема 15. Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин, імунітет. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань	4	
17	Тема 16. Антисептичні та дезінфекційні засоби	4	
18	Тема 17. Хіміотерапевтичні лікарські засоби	20	

19	Тема 18. Протипухлинні лікарські засоби. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів	4	
20	Тема 19. Ускладнення при лікуванні лікарськими засобами. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами	4	
	Разом	130	

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Години
III семестр		
1	Рецептура твердих та м'яких лікарських форм.	4
2	Рецептура рідких та ін'єкційних лікарських форм	4
3	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію.	4
4	Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці холінергічних синапсів	4
5	Лікарські засоби, що впливають на еферентну іннервацію. Лікарські засоби, що діють у ділянці адренергічних синапсів	4
IV семестр		
6	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні засоби. Протисудомні засоби.	4
7	Анальгетики	4
8	Психотропні засоби пригнічувальної дії.	3
9	Лікарські засоби, що збуджують центральну нервову систему	4
V семестр		
10	Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання	3
11	Кардіотонічні лікарські засоби. Протиаритмічні лікарські засоби. Антиангінальні лікарські засоби	3
12	Гіпохолестеринемічні лікарські засоби. Лікарські засоби, які впливають на мозковий кровообіг	3
13	Антигіпертензивні лікарські засоби	3
14	Лікарські засоби, що впливають на функцію нирок	3
15	Лікарські засоби, що впливають на міометрій	3
16	Лікарські засоби, що діють на кровотворення, систему згортання крові та фібриноліз.	3
17	Лікарські засоби, що впливають на апетит. Лікарські засоби, що регулюють секреторну функцію шлунка.	3
18	Лікарські засоби, які застосовують при порушенні секреції підшлункової залози. Гепатотропні лікарські засоби	3
19	Блювотні та протиблювотні лікарські засоби	3
20	Проносні та протипроносні лікарські засоби	3
V семестр		
21	Гормональні препарати гіпофіза Препарати гормону паращитоподібних залоз	3
22	Засоби, що впливають на функції щитоподібної залози Гіпоглікемічні	3

	засоби Гормональні препарати кори надниркових залоз	
23	Препарати жіночих статевих гормонів Препарати чоловічих статевих гормонів Анаболічні стероїдні засоби	3
24	Вітамінні препарати.	3
25	Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин, імунітет. Лікарські засоби для лікування алергічних захворювань	3
26	Антисептичні та дезінфекційні засоби	3
27	Антибіотики	3
28	Синтетичні хіміотерапевтичні засоби	3
29	Протитуберкульозні засоби.	3
30	Протисифілітичні засоби. Протипротозойні засоби	3
31	Протигрибкові засоби Протигельмінтні засоби	3
32	Противірусні засоби	3
33	Протипухлинні лікарські засоби. Діагностичні лікарські засоби. Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів.	
34	Ускладнення при лікуванні лікарськими засобами. Перша допомога при гострих отруєннях лікарськими засобами.	3
	Усього:	110

7. Методи навчання

Основними методами та формами навчання є:

У процесі вивчення освітнього компонента застосовуються словесні, наочні, практичні та інтерактивні методи навчання, зокрема: лекція, пояснення, бесіда, навчальна дискусія; демонстрація, ілюстрація, мультимедійна презентація, відеоматеріали; виконання лабораторних робіт, розв'язування розрахункових та ситуаційних задач, хімічний експеримент; кейс-метод, метод «мозковий штурм», проблемне навчання; самостійна робота з навчальною, довідковою та нормативною літературою; використання інформаційно-комунікаційних технологій та дистанційних освітніх ресурсів. Зазначені методи забезпечують формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

8. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточна успішність із гуманітарних, фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, що викладаються здобувачам фахової передвищої освіти Фахового коледжу ПВНЗ «Медико-Природничий Університет» для об'єктивного вимірювання навчальних досягнень застосовуються такі види шкал оцінювання: 200-бальна шкала та традиційна 4-бальна шкала.

Бали з навчальних дисциплін конвертуються у традиційну 4-бальну шкалу: «5» – від 180 до 200 балів; «4» – від 150 до 179 балів; «3» – від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати здобувач освіти; «2» – нижче мінімальної кількості балів.

Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Поточний контроль – здійснюється під час практичних та лекційних занять, а також шляхом відпрацювання заборгованостей і незадовільних оцінок, проведення індивідуальних консультацій.

Модульний контроль – здійснюється у формі контрольної роботи або тестування по завершенні вивчення певного модулю з курсу.

Підсумковий контроль – іспит у 4 і 6 семестрі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Оцінка за відповідь студента виставляється за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Усний виступ, виконання письмового та практичного завдання, тестування:

Критерії оцінки 5 «Відмінно»

В повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Вміє користуватися нормативними документами, робити розрахунки для всіх лікарських форм, перевіряти дози отруйних і а сильнодіючих лікарських речовин. Підбирає науково-обґрунтований метод виготовлення лікарської форми, правильно поводить з масовимірвальними приладами і апаратурою, відповідально ставиться до виготовлення лікарської форми. Вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.

Критерії оцінки 4 «Добре»

Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Вміє користуватися нормативними документами, робити розрахунки для всіх лікарських форм, перевіряти дози отруйних та сильнодіючих лікарських речовин. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.

Критерії оцінки 3 «Задовільно»

В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Вміє користуватися нормативними документами, робить помилки у розрахунках для лікарських форм, перевіряє дози отруйних та сильнодіючих лікарських речовин. Правильно вирішив половину тестових завдань.

Критерії оцінки 2 «Незадовільно»

Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово викладає його під час усних виступів та письмових відповідей. Не вміє користуватись нормативними документами і робити розрахунки по

лікарським формам. Не вміє дотримуватись санітарно-гігієнічного режиму і фармацевтичного порядку під час виготовлення лікарських форм.

Конвертація балів ЄКТС у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
від 180 до 200 балів	«5»
від 150 до 179 балів	«4»
від 149 до 70 балів (мінімальної кількості балів), яку повинен набрати студент	«3»
від 69 і менше кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180 – 200	A	відмінно	зараховано
165 - 179	B	добре	
150 - 164	C		
135 - 149	D		
120 - 134	E	задовільно	
70 - 119	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 69	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, що отримують здобувачі освіти (очна форма навчання)

Підсумковий контроль вважається складеним, якщо здобувач освіти набрав не менше 60 % від максимальної кількості балів, передбачених для підсумкового контролю. Загальна мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти для успішного завершення вивчення освітнього компонента, становить 120 балів із 200. Підсумкові результати навчання оцінюються за 200-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Співвідношення між результатами поточного контролю та підсумкового контролю становить 60 % та 40 % відповідно.

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та Положення про оцінювання результатів навчання у Фаховому коледжі ПВНЗ «Медико-Природничий Університет».

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ІСПИТУ

1. Рецепт, його структура та значення.
2. Правила виписування твердих лікарських форм (порошків, таблеток, драже, капсул).
3. Правила виписування м'яких лікарських форм (свічок, мазей, паст, лініментів).
4. Правила виписування рідких лікарських форм (настоянок, екстрактів, новогаленових препаратів, відварів, настоїв, мікстур, розчинів, лікарських форм для ін'єкцій).
5. Визначення фармакології як науки, її місце серед медичних та фармацевтичних наук. Значення фармакологічних знань для практичної діяльності фармацевта.
6. Фармакокінетика, її етапи.
7. Шляхи введення лікарських засобів в організм, їх порівняльна характеристика.
8. Фармакодинаміка, механізм дії ліків.
9. Види дії лікарських засобів.
10. Негативні види дії ліків, їх причини.
11. Комбінована дія ліків (синергізм, антагонізм).
12. Ендогенні фактори, що впливають на дію ліків. Їх характеристика.
13. Екзогенні фактори, що впливають на дію ліків. Їх характеристика.
14. Класифікація засобів, що впливають на ПНС. 15. Класифікація засобів, що діють на аферентні нерви.
16. Місцевоанестезуючі засоби. Порівняльна характеристика, застосування при різних видах анестезії.
17. В'язучі, обволікальні та адсорбівні лікарські засоби. Механізм дії. Застосування.
18. Подразнювальні засоби. Фармакодинаміка, застосування.
19. Класифікація засобів, що діють на еферентні нерви.
20. Класифікація засобів, які діють у ділянці холінергічних синапсів.
21. М-холіноміметичні засоби. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.
22. Н-холіноміметики. Особливості дії. Застосування. Токсична дія нікотину. Шкідливість куріння. Засоби, які застосовуються для відвикання.
23. Антихолінестеразні засоби. Механізм дії. Фармакодинаміка. Застосування. Побічні дії.
24. Отруєння ФОС, невідкладна допомога при отруєнні.

25. М-холіноблокуючі засоби. Порівняльна характеристика засобів. Гостре отруєння атропіном. Невідкладна допомога.
26. Гангліоблокатори. Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.
27. Міорелаксанти. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування.
28. Класифікація засобів, які діють у ділянці адренергічних синапсів.
29. Альфа-адреноміметики. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії, порівняльна характеристика засобів.
30. Бета-адреноміметики. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії, порівняльна характеристика засобів.
31. α , β -адреноміметики. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії, порівняльна характеристика засобів.
32. α -адреноблокатори. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії, порівняльна характеристика засобів.
33. β -адреноблокатори. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії, порівняльна характеристика засобів.
34. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії симпатолітиків.
35. Класифікація засобів, що діють на ЦНС.
36. Засоби для інгаляційного наркозу. Їх фармакологічна характеристика.
37. Засоби для неінгаляційного наркозу. Їх фармакологічна характеристика.
38. Спирт етиловий. Місцева та резорбтивна дія. Застосування в медичній та фармацевтичній практиці.
39. Гостре отруєння спиртом етиловим. Невідкладна допомога. Хронічне отруєння (алкоголізм). Лікування.
40. Снодійні засоби. Їх фармакологічна характеристика.
41. Порівняльна характеристика засобів для лікування епілепсії.
42. Порівняльна характеристика протипаркінсонічних засобів.
43. Наркотичні анальгетики. Механізм дії, порівняльна характеристика препаратів, побічні дії. Отруєння морфіном, невідкладна допомога при гострому отруєнні.
44. Порівняльна характеристика нестероїдних призапальних засобів, побічні дії.
45. Класифікація психотропних засобів.
46. Седативні засоби. Фармакодинаміка, застосування, побічні дії бромідів.
47. Транквілізатори. Їх фармакологічна характеристика.
48. Нейролептики. Фармакодинаміка, застосування, побічні дії.
49. Фармакологічна характеристика антидепресантів.
50. Механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії ноотропних засобів.
51. Порівняльна характеристика психостимуляторів.
52. Фармакодинаміка, застосування загальнотонізуючих засобів.
53. Фармакологічна характеристика аналептиків.

- 54.Класифікація протикашльових та відхаркувальних засобів.
- 55.Порівняльна характеристика протикашльових засобів.
- 56.Порівняльна характеристика відхаркувальних засобів.
- 57.Засоби для лікування бронхіальної астми.
- 58.Загальна характеристика серцевих глікозидів. Класифікація. Особливості дії. Застосування при гострій серцевій недостатності.
- 59.Гостре отруєння серцевими глікозидами. Невідкладна допомога.
- 60.Порівняльна характеристика антиаритмічних засобів.
- 61.Фармакологічна характеристика антиангінальних засобів.
- 62.Класифікація гіпотензивних засобів.
- 63.Порівняльна характеристика засобів для лікування атеросклерозу.
- 64.Засоби, що застосовуються при інфаркті міокарда.
- 65.Порівняльна характеристика засобів, що покращують мозковий кровообіг.
- 66.Класифікація сечогінних засобів за механізмом дії.
- 67.Застосування інгібіторів АПФ та сечогінних засобів у лікуванні гіпертонічної хвороби.
- 68.Засоби, які гальмують утворення конкрементів та полегшують їх виділення з сечею. Застосування їх у лікуванні подагри та сечокам'яної хвороби.
- 69.Класифікація маткових лікарських засобів.
- 70.Порівняльна характеристика маткових засобів.
- 71.Засоби для лікування гіпохромних та гіперхромних анемії, їх фармакодинаміка та побічні дії.
- 72.Фармакологічна характеристика засобів, що зменшують зсідання крові, фібриноліз та агрегацію тромбоцитів.
- 73.Порівняльна характеристика коагулянтів та антифібринолітичних засобів.
- 74.Засоби, що впливають на апетит, механізм дії, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.
- 75.Засоби, що призначаються при недостатній секреції залоз шлунка. Порівняльна характеристика ферментних препаратів.
- 76.Засоби, що застосовуються при надмірній секреції залоз шлунка. Класифікація, порівняльна характеристика окремих препаратів.
- 77.Блювотні та протиблювотні засоби, їх застосування.
- 78.Засоби для лікування гострого та хронічного панкреатиту. Їх фармакодинаміка та побічні дії.
- 79.Фармакологічна характеристика гепатотропних засобів.
- 80.Класифікація проносних засобів.
- 81.Порівняльна характеристика проносних засобів.

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Препарати гормонів передньої та задньої долей гіпофіза, їх фармакодинаміка, застосування та побічні дії.

2. Характеристика засобів для корекції функції щитоподібної залози.
3. Гіпоглікемічні засоби та їх застосування при різних формах тяжкості цукрового діабету.
4. Порівняльна характеристика препаратів глюкокортикостероїдів для перорального та парентерального застосування.
5. Порівняльна характеристика препаратів глюкокортикостероїдів для зовнішнього застосування.
6. Дезоксикортикостерону ацетат. Дія на водно-мінеральний обмін. Застосування, побічні дії.
7. Порівняльна характеристика препаратів чоловічих статевих гормонів.
8. Анаболічні стероїдні препарати, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.
9. Препарати естрогенів та гестагенів, фармакодинаміка, застосування, побічні дії.
10. Пероральні гормональні контрацептивні засоби. Характер дії. Застосування.
11. Порівняльна характеристика препаратів водорозчинних вітамінів.
12. Порівняльна характеристика препаратів жиророзчинних вітамінів та вітаміноподібних засобів.
13. Класифікація протиалергічних засобів. Порівняльна характеристика антигістамінних засобів.
14. Біогенні стимулятори та ферментні препарати, їх фармакодинаміка та застосування.
15. Імуностимулятори. Імунодепресанти. Особливості дії. Застосування.
16. Плазмозамінні рідини та засоби для парентерального харчування. Фармакодинаміка, застосування.
17. Класифікація антисептичних та дезінфекційних засобів.
18. Відмінність між антисептичними та дезінфекційними засобами. Порівняльна характеристика засобів, що містять йод, окисників, солей важких металів. Гостре отруєння солями ртуті, невідкладна допомога.
19. Порівняльна характеристика барвників, похідних нітрофурану, альдегідів з групи антисептичних та дезінфекційних засобів.
20. Класифікація хіміотерапевтичних засобів. Принципи хіміотерапії.
21. Фармакологічна характеристика похідних нітрофурану, 8-оксихіноліну, 4-хінолону, нафтиридину, фторхінолонів.
22. Класифікація сульфаніламідних засобів, спектр протимікробної дії, принципи дозування, застосування та побічні дії.
23. Класифікація антибіотиків за хімічною структурою, спектром дії та за механізмом дії. Принципи раціонального призначення антибіотиків.
24. Класифікація, фармакологічна характеристика β -лактамних антибіотиків.
25. Фармакологічна характеристика тетрациклінів, макролідів та хлорамфеніколів.

26.Класифікація та фармакологічна характеристика протитуберкульозних препаратів. Застосування антибіотиків з групи аміноглікозидів у лікуванні туберкульозу.

27.Протисифілітичні засоби. Класифікація, фармакодинаміка окремих препаратів та їх побічні дії.

28.Фармакологічна характеристика засобів для лікування амебіази, лямбліозу, трихомонозу та лейшманіозу.

29.Протималярійні препарати. Їх застосування для лікування малярії та профілактики.

30.Класифікація, механізми дії антигельмінтних засобів. Особливості застосування при різних формах гельмінтозів.

31.Протимікозні засоби. Загальна характеристика. Класифікація, застосування при різних видах мікозів.

32.Фармакологічна характеристика противірусних засобів.

33.Класифікація засобів для лікування онкологічних захворювань, фармакодинаміка, побічні дії.

34.Діагностичні засоби. Їх застосування.

35.Радіопротектори та засоби, що сприяють виведенню радіонуклідів. Механізм дії, застосування.

36.Ускладнення фармакотерапії. Причини їх виникнення. Профілактика ускладнень.

37.Загальні принципи невідкладної терапії при гострих отруєннях.

38.Антидотна терапія.

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс освітнього компонента.

2. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт та самостійної роботи здобувачів освіти спеціальності І8 Фармація.

12. Рекомендована література

Основна

1. Ф.Г. Філак, В.І. Грига,. Фармакологія: навчальний посібник. ДВНЗ «Ужгородський національний університет». - ФОП Сабов А.М., 2022 –107 с.

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51202/1/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%B0%D0%BA%20%D0%A4.%D0%93.%2C%20%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%B0%20%D0%92.%D0%86.%20%D0%A4%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>

2. Пилипчук В. В., Шуляк Н. С. Загальна рецептура: навч. посіб. / КЗВО «Волинський медичний інститут». Луцьк, 2022. 91 с.

<https://libvmi.volyn.ua/sites/default/files/2024-11/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0.pdf>

3. Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакології для студентів 3 курсу медичних факультетів / Я.В.Рожковський, П.Б. Антоненко, [та ін.]. — Одеса : Одес. нац. мед. унт, 2023.- 176 с.

<https://resource.odmu.edu.ua/chair/download/180231/wrAiW1r2rSOBRtu6QAKSA/%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%9E->

[%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%B4%D0%BE%20%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%20%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%8C%20%D0%B7%20%20%D1%84%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2%20%20%20%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D1%83%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf](#)

4. Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія: підручник. Київ: ВСВ «Медицина», 2011 – 520 с.

<https://nkland.org.ua/wp-content/uploads/pdf/godovan-ukr-book.pdf>

5. С.Ю. Штриголь, І.М. Риженко, К.Г. Щокіна. Фармакологія: навчально-методичний посібник з позааудиторної та аудиторної роботи здобувачів вищої освіти. – Харків : Вид-во НФаУ, 2023. – 277 с.

<https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/%D0%A4%D0%90%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%9A%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-1.pdf>

Додаткова

1. В. В. Годован. Фармакологія в рисунках і схемах. - Вінниця : Нова Книга, 2019. – 464 с.

<https://nkland.org.ua/wp-content/uploads/pdf/godovan-ukr-book.pdf>

2. Державна Фармакопея України. - 2-е вид.- Доповнення 8. Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2025. 452 с.

https://moz.gov.ua/storage/uploads/8a678585-1d8a-43b4-8902-187b4d9756d9/dn_1005_20062025_dod.pdf

3. Державна фармакопея України. 2-е видання (ДФУ 2.0). Х., 2016.

4. Дроговоз С.М., Дроговоз В.В. Загальна фармакологія. Довідник. Електронний ресурс Харків, 2018 – 107 с.

<https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/%D0%A4%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D1%86%D0%B8%D1%82%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Державний реєстр лікарських засобів України

<http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument>

2. Фармацевтична енциклопедія <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/>

3. журнал «Фармакологія та лікарська токсикологія» <https://www.pharmaj.org.ua/index.php/pharmtox-j>

4. <https://medical-club.net/prilozhenija-po-farmakologii/>

5. <https://pharmacolpharmacother.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/%D0%A4%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D1%86%D0%B8%D1%82%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80.pdf>

6. <https://library.gov.ua/>